

26-01-2017
Humanistisk Samfund
Haraldsgade 33,3
2200 København N
E-mail: ow@humanistisksamfund.dk
Tlf. 2851 2959

Kommentarer til Kirkeministeriets besvarelse af beslutningsforslag B 112 om folkekirkens økonomi

Humanistisk Samfund vil som sekulært livssynssamfund gerne have lov til at komme med nogle bemærkninger i forhold til besvarelsen af beslutningsforslag B112.

Efter Humanistisk Samfunds mening introducerer besvarelsen et rigtigt princip, at folkekirkens udgifter til kulturarv ikke skal beregnes ud fra folkekirkens nuværende udgifter, men ud fra den støtte staten ville yde, hvis en anden instans påtog sig en lignende opgave. Dermed sikres ligebehandling, og man undgår, at staten yder et for højt tilskud til løsning af samfundsopgaver på grund af evt. manglende ressourcebevidsthed hos folkekirken.

Det er også positivt, at Kirkeministeriet beregner udgifterne til at vedligeholde folkekirkens bygninger som udgifterne til tag og fag. Humanistisk Samfund er enige i det princip, at staten ikke skal betale for folkekirkens aktive brug af bygningerne.

Vi har dog også nogle ønsker til en uddybning af besvarelsen.

Bevaring af bygninger

Hvilke overvejelser (eventuelt lovgivningsbaserede) ligger bag, at man medregner udgifterne til alle kirker opført efter 1849, til trods for at en lang række af dem ikke har nogle særlige bygningsmæssige kvaliteter? Det angives i den udarbejdede analyse, at "så længe en kirkebygning er i brug som netop kirke, så repræsenterer den en kulturarvsmæssig værdi". Ud fra denne argumentation kan alt, hvad folkekirken gør som kirke beskrives som kulturarv, og dette betragter vi som en cirkelslutning, der ikke er acetabel.

Samtidig er det et problem, at beregningerne for tag og fag er meget usikre. I særdeleshed fremstår den ene analyserede middealderkirke som væsentligt større end andre middelalderkirker, og dette kan føre til en markant overvurdering af udgifterne til tag og fag.

Det er endvidere meget beklageligt, som det også påpeges i besvarelsen, at Kirkeministeriet ikke fremlægger beregninger for de andre samfundsopgaver, som folkekirken varetager.

Civilregistrering

Det drejer sig blandt andet om udgifter til civilregistrering. I Kristeligt Dagblad d. 25. januar 2017 udtaler ministeren, at "Hvad angår civilregistreringen er det allerede i dag sådan, at næsten 90 procent foregår digitalt, så diskussionen om, hvorvidt den skal flyttes til kommunerne, som i Sønderjylland, har overlevet sig selv."

Vi vil gerne anfægte, at diskussionen har overlevet sig selv. Selv om det ikke længere er nødvendigt for ikke-medlemmer af folkekirken at aflægge besøg på et lokalt kirkekontor, så er det et helt principielt brud med den sekulære stat, at registrering af borgerne er uddelegeret

til et trossamfund. Uagtet de principielle overvejelser er det en helt uhørt stor favorisering af og støtte til den evangelisk lutherske kirke.

Under alle omstændigheder har kirkeministerens argumentation ikke betydning i en diskussion om statens tilskud til folkekirkens løsning af samfundsopgaver, med mindre ministeren mener, at folkekirken skal varetage civilregistreringen uden at modtage betaling for det.

Humanistisk Samfund opfordrer til, at udgifterne til civilregistrering bliver beregnet ud fra samme princip som udgifterne til bevaringsværdige bygninger, hvilket vil sige ikke ud fra folkekirkens faktiske udgifter, men ud fra hvor store omkostninger, der ville være, hvis opgaven skulle løses andetsteds, f.eks i kommunerne eller hos UdbetalingDanmark.

Kirkegårdsdrift

Det er beklageligt, at Kirkeministeren ikke har fremlagt beregninger af udgifter til drift af kirkegårde. Kirkeministeren har i det før omtalte indlæg i Kristeligt Dagblad fremført, at disse tal kan findes på kirkeministeriets hjemmeside. Det er korrekt, at det her er opgjort, at der i 2015 var udgifter på 1.679 mio. kr. og indtægter på 726 mio. kr., det vil sige en nettoudgift på 953 mio. kr til kirkegårde.

Dette tal er imidlertid ikke relevant i en opgørelse af folkekirkens varetagelse af samfundsopgaver. Drift af gravsteder er ikke længere en samfundsopgave, da personer uden for folkekirken i dag betaler de fulde udgifter til eget gravsted, inklusive stien hen til gravstedet og fællesbeplantningen. Så skal staten selvfølgelig ikke betale for folkekirkemedlemmers gravsteder.

Vi anerkender, at vi står i en overgangsperiode, hvor folkekirken stadig finansierer gamle gravsteder for ikke-folkekirkemedlemmer, ligesom vi har mødt det argument, at folkekirken betaler for udgifter ved de tomme gravsteder. Det vil bidrage til at skabe klarhed, hvis kirkeministeriet vil bekræfte, at der ikke er udgifter til kirkegårdsdrift af en karakter, der berettiger til et statsligt tilskud, alternativt vil fremlægge beregninger af udgifternes størrelse med angivelse af i hvilket omfang disse skyldes en ordning under afvikling.

Andre former for tilskud

Vi værdsætter, at kirkeministeriet i notatet gør opmærksom på, at man kan diskutere om staten yder andre former for tilskud til folkekirken og omvendt, om folkekirken løser andre former for samfundsopgaver.

Der er brug for en kvalificeret diskussion af, hvad der kan betegnes som samfundsopgaver. Vi vil foreslå, at man anmoder specialister fra statsret eller statskundskab om at udarbejde en uvildig redegørelse, der ikke er farvet af en eventuel positiv grundindstilling til Folkekirken.

To forhold fortjener efter vores opfattelse særlig opmærksomhed, når man skal beregne værdien af statens indirekte tilskud til Folkekirken.

Kirkeministeriet løser store opgaver for Folkekirken. Som Lisbet Christoffersen m.fl. har gjort opmærksom på (f.eks. s. 241 i "Fremtidens danske religionsmodel" fra 2007) så var tankerne bag grundloven, at staten skulle understøtte folkekirken og drive DSB. Virkeligheden er, at staten driver folkekirken og understøtter DSB. Værdien af denne drift bør selvfølgelig medtages.

Endvidere har statens opkrævningen af kirkeskat for folkekirken meget stor betydning. At staten opkræver kirkeskat for den evangelisk-lutherske kirke - som det eneste trossamfund - er en blåstempling af en bestemt kirke som finere end andre trosretninger. Samtidig fritager opkrævningen Folkekirken for en meget stor udgift til den praktiske opkrævning. Til sammenligning kan nævnes, at den svenske kirke betaler staten cirka 20 kr. pr. medlem for opkrævning af kontingent.

Bloktilskud

Humanistisk Samfund er meget positive overfor, at notatet nævner muligheden for, at en målretning af statens tilskud mod samfundsopgaver kan gøres på andre måder end ved en omlægning til bloktilskud. Det er Humanistisk Samfunds opfattelse, at omlægningen bør ske på en måde, så der er en direkte sammenhæng mellem de opgaver, folkekirken løser og det statslige tilskud. Vi vil advare mod en model, hvor folkekirken får det samme tilskud år efter år uden hensyntagen til, om der sker ændringer i opgavevaretagelsen eller om der opstår mulighed for rationalisering. Det vil være i modstrid men den omkostningsbevidsthed, som ellers karakteriserer den offentlige forvaltning i disse år.

Afslutningsvis skal vi gøre opmærksom på, at det er misvisende, når notatet angiver, at staten siden 1919 har ydet direkte tilskud til folkekirkens forkyndelse i form af løn til præster og provster i en størrelsesorden, der andelsmæssigt i store træk svarer til i dag. Staten finansierer i dag en markant større del af præsternes løn end man gjorde før anden verdenskrig. Det er muligt, at det statslige tilskud ikke udgør en større del af folkekirkens samlede økonomi end i 1919, men det skyldes, at folkekirkens økonomi er ottedoblet siden 1919, primært som konsekvens af, at staten opkræver medlemskontingentet til folkekirken som en skat, og at kontingentet derfor vokser med den generelle velstandsstigning i samfundet.

Afslutningsvis vil vi udtrykke det håb, at såvel Folketingets kirkeudvalg som Kirkeministeriet vil tage initiativ til, at der bliver en bred debat om folkekirkens varetagelse af samfundsopgaver og den dermed forbundne økonomi, således at det bliver reelt muligt at træffe en kvalificeret beslutning om en eventuel ændring af den nuværende ordning. Ligesom vi vil opfordre Folketinget til at åbne for en meget bredere debat om forholdene for livssyns- og trossamfund generelt i Danmark.

Med venlig hilsen

Lone Ree Milkær
Forkvinde
Humanistisk Samfund